

דייר יאסין

בדו"ח הצלב-האדום הבינלאומי; ובדו"חות החקירה של המישטרה הבריטית, שחקרה את הניצולים. כל אזה הפכילמו שבדירי-יאסין כובע מעי שהזוועה מחירה, פשע-מיזחמה ממרגרה ראשונה.

ועל "מיסמך" זה הוא הפתמך במלוויזיה, כחוכחה ניצחת שלא אירע שום מעשה-זוועה בדירי-יאסין!

אם כן, מה באמת אירע בדירי-יאסין? בימים אלה חוגג את ניצחוננו ספר הנושא את השם הו, ירושלים. יצירתם של לארי קולינס ודומיניק לאפייר (בעלי האם פאריס בווערת) שהפכה רבימכר בצרפת ובארצות-הברית. זהו תיאור פרוי-ישראלי קיצוני, שזכה לתמיכה נלהבת מצד המיסמד הציוני בחו"ל.

בול ירדני: טבח "דירי-יאסין" *

הספר כולל תיאור מוזעזע של פרשת דירי-יאסין. הנה תמציתו: דירי-יאסין היה כפר שליו במבואות ירושלים (במקום בו נמצאת כיום גבעת-שאלו ב.). הוא שמר על יחסים טובים עם היהודים, כמו כפר אבוגוש. לכן לא הותקף הכפר על-ידי גרודי ההגנה. בהתקפה עליו השתתפו 132 אנשי אצ"ל ולח"י מירושלים.

הוסכם להזהיר את התושבים לפני פתיחת האש, באמצעות מכונית-רמקול. אולם המכונית לא הגיעה. בדרך לכפר נפלה לתוך תעלה, שכבה על צידה. משם שודרו כמה קריאות, שאבדו בלילה, הן לא הגיעו אל אוזני התושבים בכפר.

בסך-הכל נהרגו ארבעה מן המתקיפים. אך מכיוון שהכפריים הגנו על בתיהם בעקשנות מפתיעה, בעזרת הנשק הישן שלהם, היה חי קרב מר: מפקדי אצ"ל ודח"י נפצעו בזה אחר זה, ועל התוקפים הבתים-מאומנים השתלטה היסטריה קולקטיבית.

התושבים, גברים, נשים וילדים, הועמדו אל הקיר ונורו. כמה מן הילדים ניצלו, לדבריהם. מפני שהסתתרו מאחורי גוויות הוריהם.

לדברי הערבים ששרדו בחיים, הרגו התוקפים, שדדו ואנסו ללא אבחנה.

רוב בתי הכפר פוצצו על ראשי הנשים והילדים שהסתתרו בהם. כשאלו חומר-הנפץ, פרצו התוקפים לתוך הבתים הנותרים, הוציאו את תושביהם והרגו אותם. פרטי המעשה הונצחו למחרתו במיסמכים של ההגנה; בעדותו של ישרון שיף, השליש של מפקד ירושלים;

* בולים זהים יצאו, ערב מילחמת ששת הימים, בכל מדינות ערב, לפי החלטת הליגה הערבית.

הטלוויזיה הישראלית הוסיפה לסידרת הישגיה המזהירים המצאה מקורית חדשה: האוטוריוכות. תחילה לקחו את אלופי הפלמ"ח, כינסו אותם באולפן ופיתחו ביניהם יכוח מרתק על הנושא: כמה הפלמ"ח היה נהדר, נאמן, אמיץ ומפואר.

בתום דיון נוקב הגיעו כל המתווכחים למסי קנה ש"ראשונים תמיד אנחנו". במדינה יש צדק. על כל פנים, יש חלוקה צודקת של השלל, וגם של שלל הפירסומת העצמית בטלוויזיה. לכן לקחו בשבוע שעבר את ראשי אצ"ל, כינסו אותם באולפן ופיתחו ביניהם יכוח מרתק על הנושא: כמה אצ"ל היה פנטסטי, עולמי ולא-גורמלי.

כ"ל היה נוקב וממצה הניעו כל הנוכחים פה אחד למסקנה שמר מנחם בגין צודק תמיד. אפשר לחייך על הפחדנות העגומה של הטלוויזיה, ועל חוסר אומץ-הלב של ראשי הפלמ"ח ואצ"ל, שלא היו מור כנים, כנראה, לעמוד באש צולבת של יכוח אמיתי, לחייך ולשכות.

אולם בוויכוח השני היתה נקודה אחת, שאי-אפשר לעבור עליה, לסדר-היום. דירי-יאסין.

מי שעומד בוויכוח מתמיד עם ערבים, פלסטינים ואחרים, יודע שאין שם המעורר רגשות כה עמוקים כמו שמו של כפר זה, שנמחק מעל פני האדמה. ולא רק בקרב הערבים. כמעט בכל יכוח עם סטור דנטים במערב ובמזרח, עם נוער אינטליגנטי המתעניין בבעיות המרחב שלנו, עולה במוקדם או במאוחר שמה של דירי-יאסין.

דירי-יאסין רודפת אתרינו. אפשר לשאול: מדוע דווקא דירי-יאסין? האם היה זה פשע-המילחמה היחיד שבוצע (או נטען שבוצע) במילי-חמת-ש"ח? וכי חסרו או מעשי-זוועה של הערבים? שאלות אלה אינן לעניין. קורה לא פעם בהיסטוריה שמעשה מסויים מרתק את דימיון הדור והדורות, נשלף מריקמת המאורעות הגדולים והנפך לסמל בפני עצמו. ההיסטוריה שלנו מלאה דוגמות כאלה. גירוש ספרד, למשל. יהודים גורשו מארצות רבות, אך גירוש ספרד הוא שנחרת בזיכרון הלאומי, או הגורום של קשיניב - עיר ההריגה - שלא היה גרוע יותר מהרבה פוגרומים אחרים.

דירי-יאסין הפך בעיני מיליונים, ערבים ודא" ערבים, לסמל של פשע-מיזחמה ישראלי. לא נסלק אותו בכמה מליצות וחיוכים, או בדבריי-כזב מאולתרים. 1948.

מה קרה? האדונים באולפן הטלוויזיה, שהתווכחו עם עצמם בצורה כה נוחה ושבעת-רצון, השתדלו להחליק את פני הדברים בכמה מיספטים פים. כן, הכל היה בסדר. הוזיירו את הערבים ברמקול, שעליהם להסתלק מן הכפר, אם לא נהגו כן, הם אשמים בעצמם, ובכלל, לא נהגו איש, מלבד כמה אבידות מצע רות בעת פיצוץ הבתים שמתוכם באו יריות.

בסך-הכל: עניין של מה בכך. מר בגין אף הסתמך על חוברת רשמית של משרד- החוץ על פרשת דירי-יאסין. כתוב שם שחור על גבי לבן שאצ"ל היה בסדר. ואם משרד-החוץ של אבא אבן כותב טובות על אצ"ל, מי יעז לעורר ספק?

אלא שמר בגין שכח לספר למאות אלפי צוי פריהטלוויזיה, שרובם לא היו כלל בחיים או בארץ ביום דירי-יאסין, איך נודדה חוברת זו. והנה הסיפור: באחד הימים חזר שר הליכוד הלאומי, מר בגין, מסויר בחו"ל. כמו כלנו, נתקל שם בקריאת-הקרב "דירי-יאסין" הוא התקשר עם משרד-החוץ, הציע באדיבות האופיינית לו שהמשרד יפרסם חוברת-הסברה מוסמכת על נושא זה. פיקדו של אבא אבן אינם גיבורים כאלה, שהם ילכו לריב עם השר בגין. לכן הציעו לו שיכתוב בעצמו את החוברת. אחרי ככלות הכול, מי מומחה לדירי-יאסין יותר מאצ"ל? ומי מומחה לאצ"ל יותר ממנחם בגין? בצורה ג'נרלית זו נולדה החוברת. מר בגין המציא איתה למשרד-החוץ, ומשרד- החוץ פירסם אותה כמיסמך ממשלתי, בני חתימה.

אלא שבוה לא נגמר הסיפור. כשהופיעה החוברת, קראו אותה אנשי ההגנה, ובניגים איש-הביטחון הוותיק והמיסתורי, שאול אביגור. הוא התקשר עם משרד-החוץ ושאל בנום: האם ערך משרד-החוץ מחקר כלשהו, לפני פירסום החוברת? האם עיין, למשל, במיסמכים השמור רים בארכיוני ההגנה וזה"ל? האם הוטל על היסטוריון מוסמך לבדוק את החומר העובדתי? הפקידים נאלצו להודות ששום מחקר כזה לא נערך.

מכיוון שפקידיו של אבא אבן אינם גיבורים כאלה שילכו לריב עם אישיות בכירה כמו שאול אביגור, היכול תלילה לטלפן ישר לראש-הממשלה, הם החליטו החלטה נבונה: לגנוז את החוברת בשקט, בלי רעש, וכך היה. אלא שגם בזה לא נגמרה הפרשה. כלי שוכנע מנחם בגין לדעת שהחוברת אינה מוחלטת עור, הוא פשוט הדפיס אותה בעצמו, תוך ציון שזהו הדפיס של חוברת רישמיה של משרד-החוץ הישראלי.

ב שנים עברו, לא הכחישו אנשי אצ"ל שאמנם קרה משהו נורא בדירי-יאסין. להיפך, הם התפארו בכך. לפי גירסתם, היתה למעשה דירי-יאסין תוצאה מבור רכת. כי השם דירי-יאסין עורר אימה נוראה כזאת בלב הערבים ברחבי הארץ, שמאו נמלטו על נפשם בהתקרב כוחות ישראליים לכפריהם.

מאות אלפי ערבים, כפריים ועירוניים, ברי חו מבתיהם בגלל דירי-יאסין. הודות לכך כפי שה ישראל במלחמת-העצמאות שטחיה נרי חבים, כשהם ריקים מאדם - ונוצרה בעיות הפליטים המרעילה מאז את אוזירת המדוזה. למען הצדק, יש להוסיף לגורמי הישג זה מעשי-זוועה נוספים, שלא בוצעו על-ידי אצ"ל דווקא. אחד מהם, הטבח בלוד, בוצע על-ידי צה"ל. משורר-המצפון נתן אלתרמן כתב עליו: "הוצה עלי גיפ / את העיר הכבו שה, / נער עו וחמוש, נער כפיר. / וברחוב המודבר / איש זקן ואשה, / נחצו מפניו אל הקיר. / והנער חייך בשיני-חלב: / אנסה המיקלט... וניסה. / רק הליט וזקן את פניו בידיו / ודמו את הכותל כיסה. / וזהו צילום מקרבות החרות, יקירי / יש עדים עוד יותר, / אין זה סוד".

אך השאלה אינה אם מעשה דירי-יאסין היה יחידי במינו, או שמא חטאו גם אירגונים אחרים. השאלה היא מה אירע בדירי-יאסין - הכפר אשר הפך לאגדת-זוועה בלב דור של שנים של ערבים, המקומם נגדנו את ליבם של רבים וטובים מבני העמים, שהפך מקור לשינאה אפורה כשק.

אינני בא לחרוץ מיספט. לא הייתי בדירי-יאסין, אם כי הגעתי לירושלים כעבור כמה ימים, כאשר ליוותה פלוגתי שיירה שהגיעה לעיר במיסגרת מיבצע-נחשון. שמעתי אז מה ששמעתי.

אני בטוח שאם תיערך חקירה אמיתית, אחראית וממצה, תתגלה תמונה שלא תהיה כולה שחורה וחד-צדדית. בוודאי ייחשפו הנסיבות שהצטברו יחד כדי ליצור את המאורע המחריד - גורמים פסיכולוגיים ומעשיים, הנוגים עם לטיב משתתפי הפעולה, רמת המוראל שלהם, מה דלים בתיכונן ובביצוע, ההיסטריה שהשתררה ביחידה. ניתן לערוך חקירה אובייקטיבית. ניתן לגיבות את עדויותיהם של התוקפים ושל תושבי דירי-יאסין, שמאות מהם נמצאים עדיין נפלאי טים בגרה המערבית. ניתן לשחזר את יופי הדמים, לקבוע מה אירע באמת, ולהפריד בין העובדות ובין פרי הדימוין והתעמולה.

מליצות חלקות בטלוויזיה, בהיעדר מומחים המסור גלים להציג שאלות ולחקור שתי-עורב, אינן מוסיפות דבר. הן רק יוצרות את הרושם שאנחנו, הצוי עקים חמם על כל מעשה-זוועה הנעשה לנו, הננו אדישים לחלוטין למעשי-זוועה הנעשים לזודתנו.

אני סבור שיש לערוך את החקירה, במיסגרת ריש- מית ואחראית.

אני בטוח שהדבר הוא לטובת המדינה, לטובת בריאותנו הנפשית וחינוך הדור הבא, וגם לטובת אנשי אצ"ל ודח"י עצמם.

אני משוכנע שהתוצאה אשר תקבל - תהיה אשר תהיה - טובה יותר מן הגימגום הנוכחי של המדינה בוויכוח על דירי-יאסין, גימגום המגלה את מצפוננו הרע כאלף עדים.

נחיה-נא די אמיצים ודי ישרים כדי לומר: הנה, זהו מה שהיה. איננו מתכחשים לאמת. זה קרה במלחמה אבזרית, שבה היו מעשים מחרידים בשני הצדדים, שבה נהרג אחוז אחד מבני היישוב היהודי - שיעור-אבידות המקי ביל לשני מיליוני אמריקאים הרוגים כיום.

כשם שתפנו את טבח כפריקאס, ויצאנו מחוזקים מן הבריור האכזרי והכן, כן מוטב לברר אחת ולתמיד את פרשת דירי-יאסין, ליטול ממנה את ההגומות, לאתר את האחריות, למיין את העובדות.

העובדות הן, מן הפתם, מחרידות למדי. אך מוטב להתמודד איתן פעם אחת ולתמיד, תחת לעמוד בצמיתות מול נחשול-השינאה שמקורם בתערובת של אמת ודימוין.